

بررسی تاثیر بحران مالی بر ریسک عملیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

محمدخالقی^a و سسکینه شمس الدینی^b
^a دانشجوی کارشناسی ارشد غیرانتفاعی مهر کرمان
^b دکتری و عضو هیئت علمی غیرانتفاعی مهر کرمان

چکیده: این پژوهش به بررسی تاثیر بحران مالی بر ریسک عملیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش‌شناسی از نوع تحقیقات علی (پس رویدادی) می‌باشد. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و با استفاده از روش غربالگری شده، ۱۶۷ شرکت (۱۶۷۰ سال-شرکت) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و در دوره‌ی زمانی بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ مورد تحقیق و بررسی قرار گرفتند. روش مورد استفاده جهت جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه‌ای بوده و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از رگرسیون چندگانه با الگوی داده‌های تابلویی استفاده شده است. یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه تحقیق نشان داد که بحران مالی بر ریسک عملیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر مثبت و معناداری دارد.

کلمات کلیدی: بحران مالی، ریسک عملیاتی، بورس اوراق بهادار تهران.

۱. مقدمه

امروزه شرکت‌ها سعی می‌کنند ارزش شرکت را برای جذب سرمایه‌گذار به حداکثر برسانند. افزایش درآمد و رشد یکی از راهکارهایی است که برای این منظور در نظر گرفته می‌شود. در بورس اوراق بهادار شرکت‌ها با افزایش سود سالانه سعی دارند سرمایه‌گذاران را به سرمایه‌گذاری در سهام شرکت ترغیب کنند. از سوی دیگر، سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه تلاش می‌کنند منابع خود را به سمتی هدایت کنند که بیشترین بازدهی را برای آنها به همراه داشته باشد. در صورتی که سرمایه‌گذاران به سود مورد نظر خود نرسند، سرمایه خود را از بورس خارج کرده و در سایر فعالیت‌ها سرمایه‌گذاری می‌کنند که این امر منجر به کاهش معاملات سهام و کاهش بازار سهام می‌شود. از این رو، آگاهی از سطوح ریسک شرکت‌ها می‌تواند نقش بسزایی در تصمیم‌گیری افراد داشته باشد. ریسک عملیاتی عموماً به عنوان نتیجه خطاهای انسانی یا رویدادها و خطاهای فنی تعریف می‌شود. این ریسک شامل تقلب (موقعیتی که معامله‌گران اطلاعات نادرست ارائه می‌دهند)، اشتباهات مدیریتی و عدم کنترل را شامل می‌شود. یک خطای فنی ممکن است به دلیل نقص در اطلاعات پردازش تراکنش، سیستم‌های انتقال یا هر مشکل دیگری در سطح سازمان ایجاد شود. نمونه‌هایی از ریسک‌های عملیاتی شامل مواردی مانند ایجاد نقص در سیستم‌های کامپیوتری است. اشتباهات مدیریتی، سوء استفاده و کلاهبرداری در اسناد، سرقت و اختلاس، اختلال در تسویه حساب، خطاهای انسانی عمدی و غیرعمدی، کلاهبرداری (موقعیتی که معامله‌گران اطلاعات اشتباه می‌دهند) و همچنین خطای فنی. این خطا ممکن است ناشی از نقص در اطلاعات، پردازش تراکنش‌ها، سیستم‌های انتقال یا به طور کلی هر مشکل دیگری باشد که در سطح سازمان رخ می‌دهد.

عواملی که منجر به ورشکستگی یک شرکت می‌شود به یکباره ظاهر نمی‌شوند. نشانه‌های بحران مالی یک شرکت خیلی زودتر از ورشکستگی نهایی ظاهر می‌شود. بحران مالی وضعیتی است که در آن شرکت نمی‌تواند منابع مالی کافی برای عملیات خود به دست آورد و در انجام امور با مشکل مواجه می‌شود. در این شرایط شرکت قادر به انجام تعهدات خود در سررسید نیست و شرکت قادر به تولید وجه نقد کافی برای رفع نیازهای خود از قبیل پرداخت‌ها و وام‌دهندگان و غیره نیست. در ادبیات مالی تاکید شده است که شرکت‌ها وارد چرخه بحران مالی سالها قبل از ظهور ورشکستگی و رویدادهای مختلف اقتصادی در دوره قبل از ورشکستگی رخ می‌دهد.

ریسک جزء لاینفک تمامی فعالیت‌های تجاری است و مدیریت موثر آن نه تنها به شرکت در جلوگیری از مشکلات مالی و بودجه بندی سرمایه کمک می‌کند، بلکه فرآیند تصمیم‌گیری را نیز بهبود می‌بخشد. بخشش در واقع یکی از وظایف اصلی مدیریت مقابله با ریسک خاص است. ریسک‌پذیری